

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructorii Conscientiæ R. P. F. Lvdovici Lopez Ordinis Prædicatorvm ...

In qua reliquæ materiæ quæ ad Instructionem Conscientiæ pertinent ex
Orthodoxis Ecclesiæ iudiciis & scholasticorum Theologorum, tum
Iurisconsultorum resolutionibus scitu perutiles latè & copiosè disputantur

López, Luys

Lvgdvni, 1588

An mutuans ratione expensarum vel periculo probabilis in recuperando
debitum mutuum possit exigere aliquid vltra sortem, latè, & exquisitè
contra Metinam Complutensem disputatur. Cap. LXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41259

apud emptorem census facultas ultra pensiones annuas perceptas recuperandi capitale datum pro censu.

¶ Et quia hæc perstat ratio non videtur bene dictum à Iosepho in suis floribus quod si augeatur pretium poterit petri laudemium, quia inquit iam per istud maius pretium impensum recompensatur grauumen exigendi laudemium impositum, sed præterquam quod hoc in foro exteriori ubi dicitur talis proprius motus receptus, censetur in fraudem proprij motus fuisse intentatum, scandalum ingereret. Licet fortè in censu perpetuo & irredimibili sententia Iosephi locum habere possit, ubi minor est species vsuræ, quia prædictus proprius motus attentè inspectus de solo censu redimibili ni fallor videtur loqui, quamuis neque hoc pro certo ausim asserere, quia Navar. d. Navar. in utroque censu siue perpetuo, vel temporario ostendit istam conditionem de non exigendo laudemium esse seruandam. Quare per hanc extrauagantem Pij. 5. ius civile concedens facultatem exigendi laudemium videtur esse correctum. *Sum. Lat. num. 232.*

¶ Proinde si census institutus est cum conditione laudemium exigendi, si sic institutus est ante extrauagantem Pij. 5. si referatur ad censuram Theologorum, vt decernit Pius quintus ibi ad hanc normam in posterum corrigendam puto, quia stante iam hac determinatione pontificis iniquum est in conscientia ei non obtemperare.

Ad mutuans ratione expensarum vel periculi probabilis in recuperando debitum mutuum possit exigere aliquid ultra sortem, late, & exquisitè contra Metinam Complutensem disputatur.

C A P. L X X.

I Am de expensis an ratione expensarum liceat mutuanti conuenire cum mutuuario, quando verisimiliter timentur expensæ, vt aliquid persoluat ultra sortem, quæ a Sotus de iustitia & iure. lib. 6. se seruari indemnem. Huic quæstioni facit satis Sotus. 2. 4. art. 1. Respondet ergo quod quatenus ad expensas res attinet nõ est du

est dubium quin quidquid debiti recuperandi causa creditor dispendit possit à debitore exigere. At multo est minus tutus dum creditor hominis infirmitatem, & infidelitatem timet nihil ei mutuate, neque credito vendere, vel dum mutuat expectare solutionis terminum, an forte sine ullis expensis solutio fiat, nam expensarum anticipatæ conventiones vix usuræ suspitione carent, nihilominus tamen dum omnis fraus absit, si probabilibus coniecturis timentur futuræ in recuperando debitum expensæ, nempe quia debitor ab vrbe creditoris loco distat ab iniustitia procul abest de expensis & laboribus, creditorem cum debitore tale pactum inire: constitutumque pretiû pro sumptibus, & laboribus recipere: etiam si nullos postea contingat facere. Nam etiâ si esset plura expensurus non posset amplius quam fuit conventionem firmatû recipere, sed profectò licet Sotus hic æquitati hinc videatur res esse que non careret scandalo coram iudicibus, & vulgo: si causa quo sine expensis est sibi debitum satisfactum eas expensas conaretur recuperare etiam si conventionem fuissent firmatæ quare ab omni specie mali, & scandali abstinendum est, ut fiat sine illo.

¶ Accedit præterea & quæstio illa quam excitavit Metina Complutensis, utrum ratione periculi quod merito timetur futurû in recuperando postea mutuû, aliquid possit exigi ultra sortem, & an venditor vendens ad creditum ratione istius impendētis in futurû periculi id ipsum possit facere. Occurrit hic Metina ^b qui suis argumentis & hanc rem non euincat: tamen magnû in contra obitrepēdo videtur faceßere negotiû, quia sic arguēdo apparēter in statum

^b Metin.
Coplut. q.
38.

¶ Nam primò sic arguit licet aliquid accipere a securatori, & fideiussori pro periculis, quibus se obiciunt solvendi ex propriis, merces assicuratas, si pereant, vel debitum pro quo à fideiussore fide iussum est, ergo etiam multatenus erit illicitum venditoribus ad creditum siue mutuatoribus aliquid ultra sortem debiti, aut mutui exigere pro periculo probabili quod subeunt in recuperando ista in futurum.

¶ Item secundo arguit licitum est exponenti pecuniâ in societate inde lucrum referre, quia suam pecuniâ obicit negotiâdi periculo, ergo pari ratione, licebit mutuatori,

mutatori, & venditori ad creditum, quia suas sortes pretij, aut metui periculo recuperandi obijciunt aliquid amplius velle exigere pro hoc periculo.

¶ Deinde tertio sic instat pro eo quod aliquis non tenetur exhibere gratis potest aliquid recipere: sed venditor, & mutuator non tenentur cum suo discrimine aliquid mutuare, aut vendere ad creditum, ergo ratione huius imminentis in futurum periculi poterunt aliquid amplius ultra sortem exigere.

¶ Subinde quarto arguitur locans equum si timet talem equum nimia fatigatione in itinere fore diuexandum, vel occidendum potest expetere aliquid amplius: quam sit pretium locationis pro periculo equi locati si pereat, ergo cur non licebit mutuatori, & venditori ad creditum aliquid plus exigere pro periculo recuperandi sibi debita, quod merito verentur.

¶ Confirmat inde, quia subire ista pericula est pretio extimabile, ergo quia subeunt ista pericula, licebit illis quid amplius pretij recipere.

¶ Demum quinto arguit, licet debita periculosa, difficultaque recuperatu, minoris emere ratione periculi, & difficultatis ea recuperandi, quia pro isto periculo emptor potest minus soluere. Ergo e contrario venditori, & mutuatori, quia subeunt ista pericula licebit pro illis aliquid accipere, quia contrariorum contraria est ratio. His argumentis persuasus Medina hac absurdam, & proflus periculosam opinionem ausus est astruere, scilicet quod utriusque tam mutuator: quam venditor ad creditum ut se seruet indemnes quando ista pericula merito in futurum timentur, de aliquo sibi soluendo pro illis ultra sortem pacisci possunt.

¶ Igitur pro veritate constanti quaestionis stabilienda est responsiva conclusio. Nullatenus licet mutuatori, vel venditori ad creditum, pro periculo, aut metu etiam probabili recuperandi debitum quicquam ultra sortem debita aut mutui percipere. Haec conclusio est Sori, est Conrad. in de contractibus, est Nauarri quod nec periculum pendendi pecuniam aut pretium mercium, eo quod mercator fugere, aut decoquere potest peti potest, & idem ait de deponenti aut commendante pecuniam apud aliquem mercatorem, aut numularium, quia ratione istius modi

E 3 periculi,

c Contrariorum eadem est disciplina. glo. & docto. in rub. de acquir. d. Sor. lib. 6. de iustit. & iure. q. 4. art. 1. c. Nauar. Sum. Lat. c. 17. num. 243.

periculi, nequeunt isti ultra sortem depositam exigere, & tenentur sic acceptum restituere: quamvis non interuenit pactum, & quamvis appelleretur non mutuatum, sed depositum *ca. consilium* cū ei annot. de vsuris: neque ignorantia inquit Navarrus eos excusat. *glossa. in cap. plenius*, 14. quæst. 3. quia primò nō ob periculum, sed ob mutuum depositum palliatum accipitur secundo, quia illud periculum non est considerabile. ^f

f cap. nauis
grati de r-
sur. & c. si
fenerant
rū 14. q. 3.

¶ Hęc conclusio pluribus fundatur à Soto rationibus. Primò, quia secundum Aristotelem res vsuraria est odiosa, & nō est præbēda causa vsurariis in aliquo casu, nisi ratio conuincat. Sed in hoc casu nulla subest ratio probabilis, vel apparens: quæ ostendat ratione talis periculi, aut metus aliquid posse accipi, quia neque mutuator mutuet, neque venditor vendit inuitus, ergo si est periculum non vendat, aut accipiat cautionem aut fidelem fidei vsortem. Quare ergo ratione metus est aliquid accepturus?

¶ Item secundo patet, quia hic nulla subest ratio luctu cessantis, aut damni emergentis expensarum, quæ solent excusare ab exigendo aliquid ultra sortem, quæ ergo noua fictione solus metus recuperandi excusare poterit à plus exigēdo: sed dicit Metina quod ratione metus excusatur, quia ille metus est pretio extimabilis sed contrā, quia ille metus non est vendibilis, tum quia sponte mutuo dō, aut vendendo ad creditum mutuatur, vel venditor accipit illum, tum quia mutuarius, vel debitor non tenetur aliter leuare vel recōpensare illum metum, quam soluendo sortem debitam, sic enim facit satis. Item, quia si sine pignora pactione de soluendo sibi aliquid pro isto metu, postea isto metu mutuatur multum anxietur non ideo pro tali metu teneretur ei soluere mutuarius aliquid ultra sortem quia metus non est pretio extimabilis, ergo neque etiā tenebitur ultra sortem soluere etiam si præcesserit pactum de soluendo aliquid ultra sortem pro illo.

¶ Conclusio secunda sit, quæ est Navar. Licet ratione periculi & metus in recuperando, deponens pecuniam à depositario suo nihil ultra sortem possit exigere, tamen potest recipere à depositario gratis donatum ob gratitudinem, eò quod ex pecunia deposita fuerit lucratus etiam si libentius suam pecuniam penes hunc gratū, quā penes alium

aliam depositam habeat, & etiam si depositarius illud det sperans, quod ob huiusmodi largitionem ab ipso pecuniam suam non auferet. Hæc est etiam Caiet. 8 & pater, quia omnia hæc sunt gratuita, vsura tamen esset secundum Nauar. si mercator illud daret tãquam ad id ob pretium, & vsu illius pecuniæ obligatus, & dominus ob hanc eandem rationem acciperet, aut speraret & etiam si principaliter ob hæc deponeret.

g Caiet.
22. q. 78.
art. 2.

Nunc superest ad argumẽta in oppositum respondere. Ad Primum igitur negamus cõsequentiã, quia contractus fideiussionis, aut assècurationis sunt pretio extimabiles, quia hic interueniunt obligationes ciuiles pretio extimabiles, quia in illis non interuenit mutuũ virtuale, aut formale. Vnde in illis nulla admiscetur ratio vsuræ si pro obligationibus fideiussionis aut assècurationis aliquid accipiatur neq; enim fideiubens, aut assècurans recipit aliquid quod oporteat eũ reddere: vt vsu venit in mutuatione, aut venditione ad creditũ. At verò mutuatio, atq; etiã venditio ad creditum, quia implicite continet mutuum, gratis fieri debent, nihil vltra fortẽ sperando ex illis & sic ea que consequuntur ad mutuũ, quod hic reperitur, qualia sunt periculum, & metus debita recuperandi, debent concedi gratis quia iste metus est consequens & accessoriũ ad mutuum virtuale, quod inuenitur in venditione ad creditum. Vnde quia accessoriũ secundum ius debet sequi naturã principalis, si autẽ mutuum quod implicite etiam continetur in venditione ad creditum debet dari gratis etiam periculum recuperandi debitum quod consequitur accessorie ad mutuum debet quoque cõcedi gratis, quare non liget pro eo aliquid accipere.

Ad secundum argumentum respõdetur negãdo antecedẽs quod pro periculo, quando pono pecuniã in societate aliquid lucrũ accipiam, sed ideo licite inde reporto lucrũ: quia expono eã negotiationi, quia sic exposita negotiationi est fructifera, & periculum cum quo eam expono negotiationi solum habet se vt causa sine qua non illa pecunia non mihi fructificaret.

Præterea negatur etiam cõsequẽtia quia si ex pecunia posita in societate possum reportare lucrũ est meũ quia manet velati mea, vnde si in societate casu fortuito pereat,

non possum eam repetere. At mutuum quod mutuatus, & casu fortuito pereat, & merces venditæ ad creditum similiter, possum mihi debitum mutuum, aut pretium repetere; unde ex differentia hac sequitur quod possum ex pecunia posita in societate lucrum reportare, ultra sortem, non tamen ex mutuo, aut mercibus venditis ad creditum.

¶ Ad tertium argumentum negatur minor, quia non est vera regulariter, imò nusquam est verum in casu mutui, & venditionis ad creditum, quod non teneatur mutuari gratis, etiam si faciat cum metu, & cum suo periculo, ut patet in simili, quia licet extrà casum, quo obligat preceptum eleemosynæ non teneatur quis erogare eleemosynam, tamen si de facto vult largiri alicui indigenti eleemosynam sub nomine eleemosynæ, absurdum est dicere quod pro tali eleemosyna possit aliquid exigere: quia iam non esset eleemosyna nisi gratis erogaretur, sic quia mutuum, & venditio ad creditum ut pote implicitè continent mutuum, gratis fieri debent (quãdo sunt) nihil ultra sortem exigendo fieri debent. Licet ad hæc mutuum, vel venditor non sit astrictus, quia poterat non mutuari, & non habere ad creditum: tamen si de facto ista facit non ideo pro his potest ultra sortem aliquid exigere.

¶ Ad quartum argumentum de equo accommodato respondet Sorus concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia licet possit locator pro periculo veniendi equi locati, quia timeretur usque ad mortem deficiendus aliquid plus accipere: tamen id est quia equus ille est domini eum locantis. Unde dominium illius manet apud dominum locantem quare potest inquit pacisci ut sibi detur aliquid pro periculo rei suæ ut se seruet invidiam circa rem suam. At verò per mutuum, vel venditionem ad creditum, dominium transfertur in emptorè vel mutuatariū, unde tanquam dominis res istæ suo stat periculo cum obligatione certa soluendi eas, ideo mutuas, vel venditor nihil potest exigere pro periculo. ¶ At verò licet Sorus concesserit antecedens, sed ego non tam libere illud concederem quia de ratione locationis est ut res locata domino suo locanti pereat: nisi levi culpa conductoris perierit, quare solum videtur locatorè equi pro periculo equi probabili aliquid amplius posse exigere casu, quo suo iustit

si uolenti renuntiaret, ut scilicet de leui culpa aut forte lata conductor ei non teneretur, quia ut quis non teneatur de dolo, quia est contra bonos mores, non potest renuntiare. Ad confirmationem negatur quod subire ista pericula in mutuo, & venditione ad creditum sit pretio extimabile, quia sicut mutuum, & uenditio ad creditum ex se non sunt magis extimabilia quam fors mutui aut pretij solutio pro mercibus: ita neque istud periculum, quod consequitur accessorie ad ista, quia accessorium sequitur naturam principalis.

Ad quod argumentum concesso antecedenti negatur consequentia. Primum quia debita periculosa in se minus ualent, quia qui ea uendit non assecurat illa, sed tantum uendit ius, & actionem qualemque habet ad illa, at uero mutuata pecunia & pretium speratum non in se minus ualent, cum quia mutuatarius aut debitor taliter est strictus ad ista soluenda, ut etiam non solum per chirographum dederit actionem recuperandi ista debita a tertio, quod tantum fecit qui uendit debita periculosa, sed ipsamet persona sua cum suis bonis habitis, & habendis mansit obnoxia.

Item, quia persona mutuatarij satisfacit, tollitque metum istum, & periculum dum soluit. At uenditor debiti periculosi si emptor illud recuperare postea nequit a tertio debitore, illud periculum non soluit, aut tollit: quia neque ad id mansit obnoxius, quia ut ab hoc grauamine immunis maneret, idcirco illud debitum periculosum minoris uendit. Preter argumenta haec quod lucidius ueritas clarescat & aliam dno liber superaddere. Primum sic arguitur, licet pro obligatione mutuandi ut supra diximus aliquid exigere, ergo etiam pro obligatione subeundi istud periculum, quia quare magis pro illa obligatione quam pro ista non licebit? Et quare illa potius quam ista, erit magis extimabilis pretio, postquam utraque obligatio annectitur mutuo? Argumentum est secretiore exoptulans doctrinam, & differentiam. Igitur solutio consistit in differentia utriusque, quia obligatio civilis & permanens mutuandi, ideo est extimabilis pretio, sicut obligatio ad offerendas missas in capellania, quia de per accidens ista obligatio mutuandi adiungitur mutuo, & est ueluti praebambula antecedens mutua-

tionem, & ideo est estimabilis pretio, quia per eam renuntiat mutuator suæ libertati non mutuandi, quia poterat ante istam obligationem non mutuare. ¶ At verò periculum recuperandi debitum nihil valet, tum quia aliquid est, iam tollitur quando capitale postea soluitur ad quod perdendum mutuans non se astrinxit. Tū quia illud periculum potest cautione fidelis fideiussoris tolli & tandem potissima ratio & differentia est, quia illud periculum de se sequitur ad mutationem, & ad redemptionem ad creditum tanquam quid accessorium induens naturam principalis, quare nec istud periculum neque obligatio subeundi illud, postquam intenditur nihil omniter de recuperatione mutui est estimabile pretio, sicut neque ipsa mutuatō: quæ est quid principale ad quod accessorie sequitur.

¶ Secundò arguitur lucrum cessans consequitur ad mutuum, Vt patet, quia ex eo quod mutuator mutuat, consequitur vt effectus ad causam, quod cessat lucrari, & tamen nihilominus mutuans pro lucro cessante potest aliquid ultra sortem exigere, ergo etiam pro isto periculo licet consequatur ad mutuum, nihilominus potest mutuans aliquid exigere.

¶ Licet argumentum istud videatur tantillum premere, sed in promptu est eius plana solutio, quia non est eadem ratio, quia illud periculum omninò accessorium & consequens est ad mutuum quia per mutationem causatum est. At verò illud lucrum cessans, licet non erat actus ante mutationem, erat tamē in potentia, quia ante mutationem mutuator paratus erat, & in potentia ad lucrandum si non mutuaasset.

¶ *Virum ratione pœne mutuanti, vel vendenti ad creditum pro dilatione liceat aliquid exigere & quid si casu fortuito non potuit solvere, an teneatur mutuatarius ad pœnam vel interesse, & de quibus iam casibus positus à Corduba.*

C A P. LXXI.

Subsequenter expostulat series materiæ quærere, vtrum ratione pœnæ mutuanti vel vendenti ad creditum aliquid exigere lege diuina, vel humana sit licitum ac permittum. Est dictum an sic liceat mutuatori cōuenire, en tibi. 100. mutuo